

EITEM AR YR AGENDA: 15

AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

19 Mawrth 2012

DIRPRWYO PWERAU DROS DRO CYN Y CYFARFOD BLYNYDDOL

Adroddiad gan Colin Everett, Clerc i'r Awdurdod

Diben yr Adroddiad

- 1 I ddirprwyo pwerau o ddiwedd cyfnod mewn swydd aelodau presennol yr awdurdod tân i gyfarfod cyntaf yr awdurdod tân ar ôl yr etholiadau.

Cefndir

- 2 Bydd etholiadau'r awdurdodau lleol yn cael eu cynnal eleni ar 3ydd Mai. Mae Adran 26(3) o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 yn dweud "ar y pedwerydd diwrnod ar ôl etholiad cyffredin –
  - (a) bydd y personau hynny oedd yn gynghorwyr yn union cyn yr etholiad yn ymddeol, a
  - (b) bydd y cynghorwyr etholedig newydd yn dechrau eu swydd."
- 3 Felly, mae cynghorwyr yn parhau yn y swyddi tan Ddydd Mawrth 8fed Mai 2012 pan fydd y cynghorwyr etholedig newydd yn dechrau eu swydd.
- 4 Yn yr un modd, mae aelodau o'r Awdurdod Tân ac Achub yn aros yn eu swyddi hyd yr 8fed Mai 2012, ond mae dyddiad eu hollynwyr yn dibynnu ar ba mor gyflym mae'r cynghorau sir a'r cynghorau bwrdeistref sirol yn gwneud eu penodiadau yn unol ag erthyglau 12 a 13 o'r gorchymyn cyfuno. Ni fydd y fath benodiadau o angenrheidrwydd yn cael eu gwneud yn ystod cyfarfodydd cyntaf y cynghorau newydd, yn enwedig os fyddai'r penodiadau yn swyddogaethau gweithredol ddirprwywyd i Gabinetau.

- 5 Etholwyd Cadeirydd ac Is-Gadeirydd yr Awdurdod ar 20fed Mehefin 2011. Mae Erthygl 17(2) o'r Gorchymyn Cyfuno yn dweud eu bod yn "aros yn y swydd am gyfnod o flwyddyn i'r dyddiad y cânt eu hethol". Fodd bynnag, nid yw hyn yn gwrthwneud paragraff 13 sy'n dweud "bydd aelod o'r Awdurdod ..... yn aros yn y swydd am fath gyfnod .... fel a benderfynir gan yr awdurdod cyfansoddol sy'n ei benodi" : tymor mewn swydd yr holl aelodau yw hyd at yr etholiadau ym Mai 2012. Felly, hyd yn oed os yw'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd presennol yn cael eu hailethol fel cynghorwr ac yn cael eu hailbenodi ar yr Awdurdod Tân gan eu cynghorau, ni allant ymgymryd nac ailddechrau unrhyw swydd gyda'r Awdurdod Tân oni bai fod yr Awdurdod Tân ei hunan yn penderfynu hyn yn ei gyfarfod ar 18fed Mehefin 2012. Mae ystyriaethau tebyg yn gymwys i aelodau o'r Panel Gweithredol ac i'r ddau aelod o'r Awdurdod sy'n gwasanaethu ar y Pwyllgor Safonau.
- 6 Felly, rhwng dydd Mawrth 8fed Mai a'r Cyfarfod Blynyddol, sydd wedi ei drefnu ar gyfer dydd Llun 18fed Mehefin, does dim mecanwaith yn ei lle ar gyfer unrhyw benderfyniad fyddai fel arfer yn disgyn i aelodau etholedig eu cymryd. Bydd sefyllfa debyg yn codi pob pedair blynedd, yn dilyn pob etholiad cyffredinol o gynghorwyr.
- 7 Tra bod modd lleihau'r bwloch yma drwy ddod â dyddiad y Cyfarfod Blynyddol yn ei flaen, ni allwn ddod â'r dyddiad yn ei flaen gormod oherwydd bod perygl na fyddai'r holl gynghorau wedi gwneud eu penodiadau.

Cyngor

- 8 Yn ystod y cyfnod hwn rhaid i ddirprwyaeth briodol fod yn ei le er mwyn galluogi ymdrin ag unrhyw benderfyniad fyddai fel arfer yn disgyn i aelodau ac na ellir ei oedi nes cyfarfod cyntaf yr Awdurdod Tân ar ôl etholiadau Mai. Byddai'r ddirprwyaeth yn cynnwys yr holl bwerau a roddwyd i aelodau, yn cynnwys y rhai ymarferir gan y Panel Gweithredol a'r Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd (fyddai felly'n cynnwys er enghraifft, pŵer y Cadeirydd o dan Orchymyn Sefydlog 5(1) i alw cyfarfod arbennig o'r Awdurdod Tân).

- 9 Byddai'n amhriodol i ddirprwyaeth i gymryd unrhyw benderfyniadau o'r fath gael ei rhoi i gynghorydd neu gynghorwyr yn unig oherwydd nad oes gwarant byddai unrhyw un o'r aelodau presennol yn cael eu haillethol fel cynghorwyr na'u hailbenodi ar yr Awdurdod Tân.

Argymhelliad

- 10 Fod pwerau'r Awdurdod Tân, ei bwyllgorau a'i ddeiliaid swyddi yn cael eu dirprwyo i'r:
- (i) Prif Swyddog Tân, mewn ymgynghoriad gyda'r Clerc a'r Trysorydd, ar gyfer y cyfnod o 8fed Mai 2012 nes unai'r dyddiad fod Cadeirydd neu Is-Gadeirydd yr Awdurdod Tân a etholwyd ym Mehefin 2011 yn cael eu hailbenodi ar yr Awdurdod Tân neu gyfarfod cyntaf yr Awdurdod Tân ar 18fed Mehefin 2012 os na fydd y naill na'r llall ohonynt yn cael eu hailbenodi, pa bynnag ddyddiad sydd gynharaf;
  - (ii) Cadeirydd ac Is-Gadeirydd yr Awdurdod Tân os fydd un neu'r ddau ohonynt yn cael eu hailbenodi ar yr Awdurdod Tân o'r dyddiad maent yn cael eu hailbenodi tan gyfarfod cyntaf yr Awdurdod Tân ar 18fed Mehefin 2012.
- 11 Bydd y dirprwyaethau hyn yn gymwys yn unig i bwerau sy'n berthnasol i benderfyniadau na ellir yn rhesymol eu gohirio tan ddyddiad y cyfarfod cyntaf hwnnw.